

ADAM BURAKOWSKI

Instytut Studiów Politycznych PAN

ORCID: 0000-0002-0028-618X

aburak@seznam.cz

New Development Bank – jedyna wspólna organizacja grupy BRICS

New Development Bank – the Only Joint
Organisation of the BRICS Group

Słowa kluczowe:

BRICS, globalne Południe,
bank rozwoju

Keywords:

BRICS, Global South,
development bank

New Development Bank – jedyna wspólna organizacja grupy BRICS

Nowy Bank Rozwoju (New Development Bank – NDB) to jedyna wspólna organizacja utworzona przez państwa członkowskie BRICS pomimo rozwoju współpracy i poszerzania grupy. Powstał z inicjatywy Indii, Chin i Brazylii, a jego oficjalne otwarcie nastąpiło w 2014 r. Celem Banku jest finansowanie projektów infrastrukturalnych i rozwojowych w krajach członkowskich oraz innych państwach rozwijających się. W przeciwieństwie do innych nieurzeczywistnionych inicjatyw BRICS, jak agencja ratingowa czy centrum badań nad szczepionkami, NDB działa skutecznie dzięki silnej woli politycznej i niewielkim wymaganiom finansowym. Mając siedzibę w Szanghaju instytucja działa globalnie i zdobywa międzynarodowe uznanie. Tekst analizuje przyczyny jego powstania i specyfikę funkcjonowania, dając przy tym odpowiedź na pytanie, dlaczego NDB pozostaje jedyną wspólną organizacją grupy BRICS.

New Development Bank – the Only Joint Organisation of the BRICS Group

The article discusses the New Development Bank (NDB), the only organisation created by the BRICS group since its inception. Despite BRICS' expansion and increasing cooperation among its members, NDB remains the sole organisational structure of the group. The creation of the Bank was an initiative by India, China and Brazil, launched officially in 2014 to finance infrastructure and development projects in member states. Unlike other BRICS ideas – such as a rating agency or vaccine research centre – that failed to materialise, NDB succeeded due to strong political will and modest financial requirements. Headquartered in Shanghai, it operates globally and has gradually gained international recognition. The article explores the reasons behind NDB's uniqueness and its institutional design, giving an answer to the question why the NDB remains the only joint organisation of the BRICS.

W 2026 r. grupa BRICS, poszerzona niedawno o szereg państw, obchodzi dwudziestolecie istnienia. Niektórzy uważają, że inicjatywa ta ma szansę rzucić realne wyzwanie istnjącemu porządkowi politycznemu i gospodarczemu; inni wskazują na zbyt duże rozbieżności interesów wśród państw członkowskich. Duży rozgłos nabrało kilka inicjatyw BRICS, takich jak pomysł utworzenia wspólnej waluty rozliczeniowej, a Rosjanie przedstawiają nawet na rozmaitych spotkaniach konkretne propozycje banknotów. Niemniej jednak BRICS do dziś nie ma nawet stałego sekretariatu. W państwach członkowskich istnieją organizacje z jej akronimem w nazwie, lecz zazwyczaj są to krajowe jednostki badawcze, takie jak BRICS Policy Center na Uniwersytecie w Rio de Janeiro¹ czy Instytut Prawa BRICS na Ural skim Uniwersytecie Państwowym w Jekaterynburgu².

Jedyną wspólną organizacją pozostaje utworzony w pierwszej fazie istnienia BRICS Nowy Bank Rozwoju (New Development Bank – NDB). Skala jego działalności jest mniejsza niż powołanego przez Chiny Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (Asian Infrastructure Investment Bank – AIIB), nie mówiąc już o Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju czy Banku Światowym, niemniej prowadzi działalność rozwojową na kilku kontynentach i funkcjonuje zaskakująco efektywnie. Nie jest zatem projektem czysto propagandowym.

Znaczenia terminu *organizacja* (ang. *organisation*) jest przedmiotem dyskusji politologów i specjalistów od stosunków międzynarodowych, jednakże można wyodrębnić pewne cechy wspólne dla wszystkich definicji: podkreśla się tu osobowość prawną w odróżnieniu od instytucji, które są raczej zestawem norm, standardów i wzorców zachowania³. W tym sensie NDB jest jedyną istniejącą organizacją grupy BRICS, mimo że próbowano utworzyć inne.

1 „BRICS Policy Center. Centro de Estudos e Pesquisas BRICS” [online, dostęp: 27 IV 2025]: <<https://bricspolicycenter.org/>>.

2 Институт права БРИКС, „Уральский государственный юридический университет имени В. Ф. Яковлева” [online, dostęp: 27 IV 2025]: <<https://www.usla.ru/departments/?deta1=295>>.

3 Przykładowa dyskusja na ten temat: L. Martin, B. A. Simmons, *International Organizations and Institutions*, [w:] *Handbook of International Relations*, ed. W. Carlsnaes, Th. Risse, B. A. Simmons, Sage Publications, Los Angeles [i in.] 2012, s. 326–351.

Przedmiotem badania w niniejszym tekście jest powstanie i funkcjonowanie NDB jako organizacji grupy BRICS. Podstawowe pytania badawcze, które należy tu postawić, brzmią następująco: Dlaczego powstał NDB? Dlaczego to właśnie formuła banku rozwoju odpowiadała wszystkim członkom? Dlaczego nie powstały inne organizacje BRICS? Odpowiedź ukaże szerszą perspektywę działalności BRICS jako grupy państw. Główna teza badawcza zakłada, że format ten stanowi sumę interesów państw członkowskich, przede wszystkim krótkoterminowych, która w połowie drugiej dekady XXI w. zaowocowała utworzeniem NDB, natomiast później interesy stały się na tyle rozbieżne, że nie powołano w ramach BRICS kolejnej organizacji, choć podejmowane były takie próby.

Idea i powstanie BRICS

Idea BRICS oraz pierwsze pomysły na funkcjonowanie takiej grupy zrodziły się w środowisku zachodnich finansistów. W listopadzie 2001 r. brytyjski analityk finansowy Jim O'Neill z Goldman Sachs opublikował artykuł pt. *Building Better Global Economic BRICS*⁴, w którym przewidywał szybki wzrost gospodarczy Brazylii, Rosji, Indii, a przede wszystkim Chin⁵. Argumentował, że państwa te stanowią coraz większą siłę ekonomiczną w globalizującym się świecie, wobec czego nie da się ich ignorować, a zatem współpraca z nimi powinna być celem rozwiniętych państw Zachodu. O'Neill nie sugerował stworzenia odrębnej grupy, lecz przyłączenie tych państw do G7 – początkowo Rosji⁶ i Brazylii, a następnie pozostałych. Nie wspominał też o Republice Południowej Afryki.

Do podobnych wniosków doszły elity polityczne BRIC. Pięć lat po artykule O'Neill, we wrześniu 2006 r. przy okazji zjazdu Zgromadzenia Ogólnego ONZ z inicjatywy prezydenta Władimira Putina doszło do pierwszego spotkania tego grona na poziomie ministrów spraw zagranicznych. Potem nastąpiła seria kolejnych, na różnych szczeblach. Wydarzeniem, które wzmogło

4 Jest to gra słów w języku angielskim: *BRIC* – jako skrót od Brazylia, Rosja, Indie, Chiny oraz *brick* – jako cegła.

5 J. O'Neill, *Building Better Global Economic BRICS*, „Global Economics Paper” 2001, No. 66.

6 W tamtym okresie Rosja prowadziła politykę zbliżenia z Zachodem. O'Neill wymienia ją jako najbardziej prozachodnie państwo z tej grupy.

kooperację, był kryzys finansowy w 2008 r.⁷ Niedługo po jego wybuchu ministrowie finansów i szefowie banków centralnych spotkali się w São Paulo⁸, a w czerwcu 2009 r. doszło w końcu do inauguracyjnego szczytu grupy BRIC⁹ w Jekaterynburgu. W przyjętej wówczas deklaracji stwierdzano:

Jesteśmy zdecydowani promować reformy międzynarodowych instytucji finansowych w taki sposób, aby odzwierciedlały zmiany w światowej ekonomii. Gospodarki wschodzące i rozwijające się muszą mieć większy głos i reprezentację w międzynarodowych instytucjach finansowych, a ich szefowie i kadra kierownicza wyższego szczebla powinni być mianowani w drodze otwartego, przejrzystego i opartego na zasługach procesu selekcji. Wierzimy również, że istnieje silna potrzeba stabilnego, przewidywalnego i bardziej zróżnicowanego międzynarodowego systemu monetarnego.

W kolejnym punkcie podkreślano konieczność „demokratycznego i transparentnego procesu decyzyjnego i wdrożeniowego w międzynarodowych instytucjach finansowych”¹⁰. Początkowo nie było więc mowy o utworzeniu własnego banku; chodziło raczej o bardziej sprawiedliwe zdaniem sygnatariuszy funkcjonowanie już istniejących światowych instytucji finansowych.

W zasadzie od początku istnienia BRICS sporo dyskutowano o politycznym wymiarze tej inicjatywy, jednakże dla państw członkowskich co najmniej równie ważny, jeżeli nie ważniejszy, był jej wymiar gospodarczy. Na drugim szczycie – w 2010 r. w Brasili – dużo uwagi poświęcono sprawom ekonomicznym, ale wymowa końcowego dokumentu wskazywała na potrzebę zreformowania istniejących instytucji, a nie tworzenie nowej:

- 7 Na ten aspekt zwrócili uwagę w opublikowanym w 2018 r. artykule ówczesny dyrektor generalny ds. strategii i partnerstwa NDB Sergio Gusmão Suchodolski oraz analityk Julien Marcel Demeulemeester: S. Gusmão Suchodolski, J. M. Demeulemeester, *The BRICS Coming of Age and the New Development Bank*, „Global Policy” 2018, vol. 9, issue 4, s. 578.
- 8 O. Stuenkel, *The Financial Crisis, Contested Legitimacy, and the Genesis of Intra-BRICS Cooperation*, „Global Governance” 2013, vol. 19, s. 611.
- 9 Mimo że przez pierwszy rok organizacja funkcjonowała pod nazwą BRIC, powszechnie przyjęło się stosowanie zmodyfikowanego po rozszerzeniu akronimu BRICS w odniesieniu do całego okresu jej istnienia.
- 10 *Join Statement of the BRIC Countries Leaders, Yekaterinburg, 16 VI 2009*: <https://www.brics-ysf.org/sites/default/files/2nd_Summit.pdf> [dostęp: 27 IV 2025].

Będziemy dążyć do osiągnięcia ambitnego rezultatu trwających i długo oczekiwanych reform instytucji z Bretton Woods. MFW i Bank Światowy pilnie muszą zająć się swoim deficytem legitymacji. Reforma struktur zarządzania tymi instytucjami wymaga przede wszystkim znaczącej zmiany siły głosu na korzyść gospodarek rynków wschodzących i krajów rozwijających się, aby dostosować ich udział w podejmowaniu decyzji do ich względnego znaczenia w światowej gospodarce. [...] Zgadzamy się również co do potrzeby otwartej i opartej na zasługach metody selekcji na stanowiska kierownicze w MFW i Banku Światowym, niezależnie od narodowości. Ponadto personel tych instytucji musi lepiej odzwierciedlać różnorodność swoich członków. Istnieje szczególna potrzeba zwiększenia reprezentacji krajów rozwijających się¹¹.

W tym samym dokumencie stwierdzano też jednak:

[...] w interesie promowania międzynarodowej stabilności gospodarczej poprosiliśmy naszych ministrów finansów i prezesów banków centralnych o zbadanie regionalnych porozumień monetarnych i omówienie sposobów współpracy między naszymi krajami w tej dziedzinie. Aby ułatwić handel i inwestycje, przeanalizujemy wykonalność współpracy monetarnej, w tym ustalenia dotyczące rozliczeń handlu walutą lokalną między naszymi krajami¹².

Na tym szczycie nie pojawiła się jednak jeszcze idea wspólnego banku, a przynajmniej nie publicznie.

Dojrzewanie koncepcji wspólnego banku oraz mechanizmu rezerwy warunkowej

Idea wspólnych instytucji bądź organizacji finansowych BRICS powstała wokół trzech głównych ośrodków. Pierwszym były kręgi zatrudnionych w międzynarodowych organizacjach finansistów z krajów niezachodnich, wśród których prym wiodli Brazylijczycy. Najważniejszym z nich był w tym kontekście Paulo Nogueira Batista junior – dyrektor wykonawczy

11 2nd BRIC Summit of Heads of State and Government, Joint Statement, Brasília, April 15, 2010, „University of Toronto” [online, dostęp: 29 IV 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/100415-leaders.html>>.

12 Tamże.

Międzynarodowego Funduszu Walutowego w latach 2007–2015¹³, który wcześniej pełnił wiele funkcji doradczych w rządzie Brazylii. Zarówno on, jak i jego poprzednik Eduardo Loyo (również Brazylijczyk) zwracali uwagę na niewydolność działań MFW w państwach niezachodnich oraz rozmaite inicjatywy multilateralne, które się w nich rodzą. Uważali, że obecny system światowy nie jest korzystny i że należy dążyć do jego reformy. Dyskusje te nabrały nowego impetu po kryzysie roku 2008¹⁴.

Drugim ośrodkiem było otoczenie premiera Indii Manmohana Singha. Cała kariera zawodowa tego polityka miała związek z finansami, począwszy od obronionego na Uniwersytecie Oksfordzkim doktoratu z ekonomii, a skończywszy na tece ministra finansów w reformatorskim rządzie Narasimhy Rao, którą otrzymał w 1991 r. To właśnie Singh w dużej mierze odpowiadał za zliberalizowanie indyjskiej gospodarki i ponowne włączenie jej do systemu światowego w latach dziewięćdziesiątych. W 2004 r. został premierem Indii i kontynuował tę politykę. Pod koniec pierwszej dekady XXI w. zgromadziło się wokół niego kilkoro światowej sławy finansistów: Amerykanin Joseph Stiglitz, Brytyjczyk Nicholas Stern, Włoch Mattia Romani oraz Indus Amar Bhattacharya. Zaproponowali oni Singhowi stworzenie w ramach BRICS banku rozwoju¹⁵. Premier zaaprobował ten pomysł i w listopadzie 2010 r. przedstawił go podczas nieformalnego spotkania w gronie BRICS w kuluarach szczytu G20 w Seulu¹⁶.

Trzecim ośrodkiem było natomiast chińskie kierownictwo. Na przełomie lat 2012 i 2013 doszło w nim do historycznej zmiany: w miejsce ustępującego Hu Jintao sekretarzem generalnym Komunistycznej Partii Chin, a następnie przewodniczącym Chińskiej Republiki Ludowej został Xi Jinping. Pod jego przewodnictwem Pekin zaczął prowadzić bardziej aktywną politykę w państwach niezachodnich, bardziej asertywną wobec

13 Nie jest to najważniejsza funkcja w MFW – tą jest dyrektor zarządzający (*Managing Director*).

14 Paulo Nogueira Batista junior spisał swoje wspomnienia z tamtych lat w książce: P. Nogueira Batista Jr., *The BRICS and the Financing Mechanisms They Created*, Anthem Press, London–New York 2021.

15 Tamże, s. 33.

16 Tang L., Ouyang Y., Huang Z., *The Foundation for the Establishment of the BRICS New Development Bank: Immediate Impetus and Theoretical Rationale*, „Social Sciences in China” 2015, vol. 36, No. 4, s. 41.

sąsiadów, a przede wszystkim wobec Zachodu. Czołowym projektem Xi była zainaugurowana w 2013 r. Inicjatywa Pasa i Szlaku, a innym pomysłem – tworzenie banków rozwoju i tutaj chińska polityka zetknęła się z pomysłami innych krajów BRICS.

Na szczycie w chińskim mieście Sanya, gdzie oficjalnie przyjęto do BRICS Republikę Południowej Afryki, nie zmienił się zasadniczo dotychczasowy przekaz co do wspólnych instytucji bankowych, choć w dokumencie końcowym widnieje fragment mogący sugerować, że jakieś dyskusje na ten temat były prowadzone:

W dziedzinie gospodarki, finansów i rozwoju BRICS służy jako główna platforma dialogu i współpracy. Jesteśmy zdecydowani kontynuować wzmacnianie partnerstwa BRICS na rzecz wspólnego rozwoju i rozwijać współpracę BRICS w sposób stopniowy i pragmatyczny, odzwierciedlając zasady otwartości, solidarności i wzajemnej pomocy. Powtarzamy, że taka współpraca jest inkluzywna i bezkonfliktowa. Jesteśmy otwarci na zwiększanie zaangażowania i współpracy z państwami spoza BRICS, w szczególności państwami wschodzącymi i rozwijającymi się, a także odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi¹⁷.

Kolejny szczyt organizowały Indie. Władze w Nowym Delhi nadały temu wydarzeniu bardzo dużą rangę, a premier Singh pragnął, by zapadło w pamięć nie tylko mieszkańcom Indii (partia rządząca traciła wówczas poparcie, a w 2014 r. przegrała wybory), ale także liderom BRICS, i poprawiło wizerunek Indii na arenie międzynarodowej. Prawdopodobnie był to jeden z celów, które chciał osiągnąć Singh, przedstawiając nową ideę na tym szczycie.

Jeszcze przed nim doszło do spotkania ministrów finansów państw członkowskich organizacji, którzy przygotowali generalne założenia pomysłu¹⁸. Szczyt BRICS odbył się w marcu 2012 r., a zakończyło go przyjęcie dwóch najważniejszych dokumentów: tradycyjnego komunikatu liderów, nazwanego *Delhi Declaration*, oraz *Delhi Action Plan*. W pkt 13 komunikatu stwierdzono:

17 *Sanya Declaration, Sanya, Hainan, China, April 14, 2011*, „University of Toronto” [online, dostęp: 30 IV 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/110414-leaders.html>>.

18 M. Rewizorski, *BRICS and New Multilateral Development Banks: Towards Recalibration of Global Economic Governance*, „Przegląd Strategiczny” 2018, nr 11, s. 293.

Rozważaliśmy możliwość utworzenia nowego Banku Rozwoju w celu mobilizacji zasobów na projekty infrastrukturalne i zrównoważonego rozwoju w BRICS oraz innych gospodarkach wschodzących i krajach rozwijających się, aby uzupełnić istniejące wysiłki wielostronnych i regionalnych instytucji finansowych na rzecz globalnego wzrostu i rozwoju. Polecamy naszym ministrom finansów zbadanie wykonalności i opłacalności takiej inicjatywy, utworzenie wspólnej grupy roboczej do dalszych badań i złożenie nam sprawozdania do następnego szczytu¹⁹.

13 punkt *Delhi Action Plan* zobowiązywał strony do zorganizowania spotkania ekspertów w związku z nowym Bankiem Rozwoju²⁰. Na delhijskim szczycie podpisano też porozumienie o współpracy pomiędzy bankami rozwoju krajów członkowskich²¹.

Roboczo ustalono dla tej instytucji nazwę New Development Bank, która ostatecznie utrwaliła się i została przyjęta oficjalnie, mimo że w przemówieniu otwierającym szczyt Singh użył nazwy South-South Development Bank²². Prace nad stworzeniem banku trwały dwa lata, ale nie udało się doprowadzić do ogłoszenia jego powstania na szczycie w Durbanie (zulu: eThekweni) w 2013 r., choć przyjęto wówczas kolejną deklarację o powstaniu Nowego Banku Rozwoju²³.

Jednocześnie, o czym zresztą informowano we wspomnianej deklaracji, trwały prace nad innym rozwiązaniem finansowym dla BRICS, tj. *Umową o rezerwie warunkowej* (*Contingent Reserve Arrangement* – CRA). Jest to

19 *Fourth BRICS Summit: Delhi Declaration, New Delhi, March 29, 2012*, „University of Toronto” [online, dostęp: 30 IV 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/120329-delhi-declaration.html#actionplan>>.

20 Tamże. Warto tu zauważyć, że w obu przypadkach nie stosowano nazwy własnej New Development Bank. Pisano: „new Development Bank”, tj. „nowy Bank Rozwoju”.

21 *Agreements between BRICS Development Banks, New Delhi, March 29, 2012*, „University of Toronto” [online, dostęp: 1 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/120329-devbank-agreement.html>>.

22 *Prime Minister's Statement at the Plenary Session of the Fourth BRICS Summit, Manmohan Singh, Prime Minister of India, New Delhi, March 29, 2012*, „University of Toronto” [online, dostęp: 1 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/120329-singh-statement.html>>.

23 *Statement by BRICS Leaders on the Establishment of the BRICS-Led Development Bank*, „University of Toronto” [online, dostęp: 1 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/130327-brics-bank.html>>.

mechanizm wzajemnej pomocy finansowej w przypadku zaistnienia krótkoterminowych problemów z bilansem płatniczym któregoś z krajów członkowskich. CRA nie wymagała tworzenia dodatkowej organizacji, wszystko można było przeprowadzić poprzez wprowadzenie odpowiednich mechanizmów do już istniejących krajowych banków. Rozważania na temat tego narzędzia toczyły się w zasadzie od połowy pierwszej dekady XXI w., a rozpoczęły się w tym samym momencie, w którym ruszyły rozmowy o utworzeniu grupy BRICS²⁴.

Wydaje się, że koncepcja banku rozwoju była wówczas najbardziej zbieżna z celami, które stawiał przed sobą BRICS. Instytucje tego rodzaju powstawały już pod koniec XIX w., ale rozkwit tej formy bankowości nastąpił po drugiej wojnie światowej, gdy podczas konferencji w Bretton Woods powołano Bank Światowy. To właśnie instytucje Bretton Woods były stałym przedmiotem krytyki kolejnych szczytów BRICS – punktowano ich niereprezentatywność oraz zaangażowanie w państwach niezachodnich w sposób niesłużący ich interesom. Powstała zatem idea, by powołać organizację wychodzącą temu problemowi naprzeciw.

Literatura na temat multilateralnych banków rozwoju jest ogromna, a przy tym istnieje wiele definicji tego typu instytucji. W tym miejscu możemy podać wykładnię Europejskiego Banku Inwestycyjnego:

Multilateralne banki rozwoju (MDB) to ponadnarodowe instytucje utworzone przez suwerenne państwa, które są ich udziałowcami. Zakresy ich działania odzwierciedlają politykę pomocy rozwojowej i współpracy ustanowioną przez te państwa. Mają wspólne zadanie wspierania postępu gospodarczego i społecznego w krajach rozwijających się poprzez finansowanie projektów, wspieranie inwestycji i generowanie kapitału z korzyścią dla wszystkich obywateli świata²⁵.

Jest to zatem forma państwowego interwencjonizmu, który ma na celu wspomaganie krajów rozwijających się.

Decydując się na taką właśnie wspólną organizację, wspomaganą przez CRA (jak dotąd czysto teoretycznie), kraje BRICS połączyły dwa najważniej-

24 P. Nogueira Batista Jr., *The BRICS...*, s. 13.

25 *Multilateral Development Banks*, „European Investment Bank” [online, dostęp: 15 V 2025]: <<https://www.eib.org/en/about/partners/development-banks/index>>.

sze punkty dotychczasowej współpracy – rozwój oraz wyzwanie rzucane systemowi Bretton Woods.

Pierwsze lata działalności Nowego Banku Rozwoju

W lipcu 2014 r. na szczycie w brazylijskim mieście Fortaleza ogłoszono sukces procesów negocjacyjnych i dokonano inauguracji obu inicjatyw, podpisując *Porozumienie o utworzeniu Nowego Banku Rozwoju*²⁶ i *Umowę o rezerwie warunkowej*²⁷. W komunikacie końcowym szczytu podano do wiadomości ogólne ustalenia dotyczące funkcjonowania banku, a także skład narodowy pierwszego zarządu. Według założeń kapitał zakładowy NDB miał wynosić 100 mld dol., a początkowy kapitał subskrybowany – 50 mld. dol. Na siedzibę banku wybrano Szanghaj, a jednocześnie zdecydowano o utworzeniu oddziału regionalnego w RPA. Pierwszym prezesem miał być Indus, pierwszym przewodniczącym Rady Gubernatorów – Rosjanin, a pierwszym przewodniczącym Rady Dyrektorów – Brazylijczyk²⁸. Ważną kwestią był mechanizm głosowań w banku: ustalono, że każde państwo będzie miało jeden głos, co było sprzeczne z początkowym stanowiskiem Chin, natomiast cieszyło się poparciem Indii. W lipcu 2015 r. na kolejnym szczycie liderów BRICS w Ufie banki rozwoju państw członkowskich podpisały porozumienie z NDB²⁹.

W tym samym czasie pierwszym prezesem NDB został Kundapur Vaman Kamath – czołowy indyjski bankowiec i finansista, w przeszłości

26 *Agreement on the New Development Bank, July 15, 2014, Fortaleza, Brazil*, „University of Toronto” [online, dostęp: 2 v 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/140715-bank.html>>.

27 *Treaty for the Establishment of a BRICS Contingent Reserve Arrangement, July 15, 2014, Fortaleza, Brazil*, „University of Toronto” [online, dostęp: 2 v 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/140715-treaty.html>>.

28 *The 6th BRICS Summit: Fortaleza Declaration, July 15, 2014, Fortaleza, Brazil*, [online, dostęp: 2 v 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/140715-leaders.html>>.

29 *Memorandum of Understanding on Cooperation with the New Development Bank by Banco Nacional de Desenvolvimento Econômico e Social – BNDES, State Corporation „Bank for Development and Foreign Economic Affairs (Vnesheconombank)”, Export-Import Bank of India, China Development Bank Corporation, Development Bank of Southern Africa Limited, Ufa, Russia, July 9, 2015*, „University of Toronto” [online, dostęp: 2 v 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/150709-NDB-memorandum-en.html>>.

m.in. członek zarządu Azjatyckiego Banku Rozwoju w Manili i prezes zarządu Infosys – największej indyjskiej firmy sektora IT. Oficjalne otwarcie NDB i pierwsze posiedzenie Rady Gubernatorów odbyło się 20 lipca 2016 r. z udziałem wicepremiera Chin³⁰. Państwa członkowskie BRICS dokonały wpłaty kapitału i bank rozpoczął działalność.

Jak już wspomniano, powstanie NDB było wynikiem zaangażowania głównie trzech środowisk: brazylijskich finansistów, rządu Indii oraz kierownictwa KPCh. To ostatnie dokonało równolegle w 2016 r. inauguracji podobnej organizacji, czyli AIIB. Był to element polityki zagranicznej Xi Jinpinga, mającej na celu zwiększenie zaangażowania międzynarodowego w obszarze inwestycji i finansów. Formuła AIIB była szersza, bo należało do niego ponad osiemdziesiąt państw, w tym wiele europejskich, m.in. Polska. W odróżnieniu od NDB wiodącą rolę pełnią w nim Chiny, będące zresztą jedynym inicjatorem projektu. AIIB od początku był też większym bankiem niż NDB i przystąpiło do niego wiele państw rozwiniętych. Wydaje się, że chińskie kierownictwo nie uznawało tych inicjatyw za przeciwstawne, a raczej za wzajemnie się dopełniające, i zupełnie inaczej postrzegało swoją rolę w każdej z nich³¹. W 2017 r. oba banki podpisały zresztą porozumienie o współpracy³².

Dojście do władzy w Indiach partii Narendry Modiego w 2014 r. pomimo zauważalnego ochłodzenia w relacjach indyjsko-chińskich nie obniżyło zaangażowania Nowego Delhi w powstawanie, a potem działalność NDB. Nic też nie zmieniły w tym zakresie rosyjska agresja na Ukrainę i aneksja Krymu w 2014 r. Bank rozwijał się przez następne lata i powoli

30 *Opening Ceremony of New Development Bank First Annual Meeting*, „New Development Bank” [online], 21 VII 2016 [dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.ndb.int/news/opening-ceremony-new-development-bank-first-annual-meeting/>>.

31 Porównanie NDB i AIIB zarówno pod względem funkcjonowania, jak i roli politycznej, również w polityce wewnętrznej ChRL: H. Wang, *The New Development Bank and the Asian Infrastructure Investment Bank: China's Ambiguous Approach to Global Financial Governance*, „Development and Change” 2019, vol. 50, No. 1, s. 221–244; M. Rewizorski, *BRICS...*, s. 281–291.

32 *Asian Infrastructure Investment Bank and New Development Bank Sign Memorandum of Understanding to Promote Cooperation*, „Asian Infrastructure Investment Bank” [online], 1 IV 2017 [dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.aiib.org/en/news-events/news/2017/Asian-Infrastructure-Investment-Bank-and-New-Development-Bank-Sign-Memorandum-of-Understanding-to-Promote-Cooperation.html>>.

zdobywał uznanie u członków BRICS oraz w innych krajach. W sierpniu 2017 r. otworzył w Johannesburgu Regionalne Centrum w Afryce, a regionalne biura powstały również w Brazylii, Rosji i Indiach³³. NDB podpisywał też kolejne porozumienia o współpracy, zarówno z innymi bankami rozwoju, jak i z bankami prywatnymi z krajów BRICS, a także m.in. z Bankiem Światowym w 2016 r. oraz Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w 2017³⁴.

NDB działa na podobnych zasadach jak inne międzynarodowe banki rozwoju, zwłaszcza te, do których nie należą państwa rozwinięte. Wspomaga inwestycje rozwojowe w państwach członkowskich w następujących obszarach: infrastruktura transportowa, czysta energia i efektywność energetyczna, woda i kanalizacja, ochrona środowiska, infrastruktura społeczna oraz infrastruktura cyfrowa. W trakcie pandemii wprowadzona została dodatkowa kategoria na projekty związane z odbudową gospodarki po covidzie.

Bank udziela kredytów rządów, agencjom rządowym i wybranym instytucjom finansowym państw członkowskich. Proces pozyskiwania środków rozpoczyna się od identyfikacji projektu zgodnego z priorytetami strategicznymi kraju i NDB, a następnie dokonuje się opracowania koncepcji, oceny wykonalności i oceny ryzyka. Po pozytywnej weryfikacji projekt trafia do zatwierdzenia przez NDB, po czym przygotowywana jest umowa kredytowa. Bardzo istotną kwestią jest to, że kredyty mogą być udzielane w walutach narodowych. Politykę tę prowadzono od samego początku, a pierwszy prezes Kamath podkreślał, że jest to „budowanie zrównoważonego rozwoju [*sustainability*] we wszystkim, co robimy”³⁵. NDB udziela też kredytów w walutach międzynarodowych, a warunki finansowe ustalane są indywidualnie, w oparciu o charakterystykę projektu.

Warunki kredytowe obejmują oprocentowanie, okres spłaty i ewentualne zabezpieczenia, zwłaszcza w przypadku pożyczek bez gwarancji rządowej. NDB oferuje także możliwość finansowania uzupełniającego oraz wsparcia technicznego w przygotowaniu i wdrożeniu projektów.

33 D. D. Bradlow, M. L. Masamba, *The New Development Bank in Africa: Mid-Term Evaluation and Lessons Learned*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2, s. 427.

34 *Memoranda of Understanding*, „New Development Bank” [online, dostęp: 2 v 2025]: <<https://www.ndb.int/partnership/memoranda-of-understanding/>>.

35 Cyt. za: G. T. Chin, *Introduction – The Evolution of New Development Bank (NDB): A Decade Plus in the Making*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2, s. 371.

Należy tu odnotować, że nie wszystkie inicjatywy kończyły się przyznaniem finansowania. Przykładowo południowoafrykańska kompania energetyczna Eskom ubiegała się o kredyt na modernizację elektrowni Medupi o wartości prawie 0,5 mld dol. w randach (walucie RPA), ale nie była w stanie dotrzymać terminów aplikacji³⁶. Takie przypadki nie były jednak częste. Generalnie działalność NDB oceniano pozytywnie, czego najlepszym dowodem są kolejne kandydatury do uczestnictwa w tej inicjatywie. Według Batisty do 2017 r. chęć taką wyraziło ponad czterdzieści państw³⁷. Jednym z pierwszych był Urugwaj, ale z wielu powodów wciąż nie przystąpił do NDB (m.in. ze względu na nadanie wyższego priorytetu zaangażowaniu w AIIB)³⁸.

Rozszerzenie Nowego Banku Rozwoju

Pierwszym krajem spoza BRICS, który dołączył do NDB, był Bangladesz. Głównym promotorem tego kroku były Indie, które już w połowie 2020 r. zachęcały władze w Dhace do akcesji, a w grudniu osobiście przekonywał do tego Sheikh Hasinę Narendra Modi. Co istotne, orędownikiem przystąpienia tego kraju do NDB były również Chiny³⁹. W tym samym czasie swoją kandydaturę wysunęły Zjednoczone Emiraty Arabskie. W odróżnieniu od Bangladeszu nie miały w tej sprawie specjalnego poparcia żadnego z członków BRICS, niemniej ich pozycja gospodarcza powodowała, że były atrakcyjnym partnerem. ZEA szukały zbliżenia z BRICS, a Nowy Bank Rozwoju mógł być pierwszym przystankiem na drodze do członkostwa w grupie⁴⁰.

Przystąpienie do banku nowych członków starała się zablokować Rosja, obawiając się, że większa, a zatem bardziej zdywersyfikowana grupa

36 L. Omarjee, *What Happened to the BRICS Bank's R85bn Medupi Loan?*, „News 24” [online], 9 IX 2024 [dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.news24.com/business/climate-future/energy/what-happened-to-the-brics-banks-r85bn-medupi-loan-20240909>>.

37 P. Nogueira Batista Jr., *The BRICS...*, s. 57.

38 A. Mendez, *Latin American Agency: The New Development Bank, Uruguay's Accession and Brazilian Influence*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2, s. 405–413.

39 G. T. Chin, R. D. Kamal, *Bangladesh and New Development Bank (NDB): Accession and After, Money and More*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2, s. 415–416.

40 A. F. Cooper, B. J. Cannon, *The United Arab Emirates and the New Development Bank: Mutual Interests and First-Mover Advantages*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2, s. 401.

państw, może być bardziej otwarta na retorykę prozachodnią i potencjalne sankcje gospodarcze wymierzone w Moskwę⁴¹. Ani Bangladesz, ani ZEA nie były jednak postrzegane jako państwa mogące stanowić tego typu zagrożenie dla Rosji. Ostatecznie pierwsze z nich przystąpiło do NDB we wrześniu, a drugie – w październiku 2021 r.⁴²

Niedługo po przyjęciu nowych członków NDB musiał stawić czoła kryzysowi, który był skutkiem rosyjskiej agresji na Ukrainę w lutym 2022 r. Prezesem był wówczas Brazylijczyk Marcos Prado Troyjo, o którym Batista mówił na posiedzeniu Klubu Władajskiego tak:

Brazylia [...] pod rządami [Jaira] Bolsonaro wysłała słabą osobę, aby była prezesem od połowy 2020 do początku 2023 r. – osobę słabą technicznie, zorientowaną na Zachód, pozbawioną cech przywódczych, która nie ma pojęcia, jak przeprowadzić inicjatywę geopolityczną⁴³.

Po wybuchu wojny rosyjsko-ukraińskiej światowe instytucje finansowe *de facto* zmusiły NDB do przyłączenia się do sankcji, przynajmniej w jakimś wymiarze. 3 marca 2022 r. Bank wydał trzyzdaniowe oświadczenie, w którym stwierdzano, że „w świetle narastających niepewności i obostrzeń NDB zawiesza wszystkie nowe transakcje z Rosją”⁴⁴. Władze w Moskwie nie były w stanie przeciwdziałać tym krokom, być może również z powodów, o których mówił Batista: „Rosja również nie jest niestety wyjątkiem – rosyjski wiceprezes NDB jest wyraźnie niezdolny do tej pracy”⁴⁵. Gdy tylko na początku 2023 r. władzę w Brazylii przejął Luiz Inácio Lula da Silva, natychmiast odwołał Troyjo i powołał na jego miejsce byłą prezydent Brazylii Dilmę Rousseff.

41 Tamże, s. 401.

42 *Members*, „New Development Bank” [online, dostęp: 2 v 2025]: <<https://www.ndb.int/about-ndb/members/>>.

43 P. Nogueira Batista Jr., *BRICS Financial and Monetary Initiatives – the New Development Bank, the Contingent Reserve Arrangement, and a Possible New Currency*, „Valdai Discussion Club” [online], 3 X 2023 [dostęp: 2 v 2025]: <<https://valdaiclub.com/a/highlights/brics-financial-and-monetary-initiatives/>>.

44 *A Statement by the New Development Bank*, „New Development Bank” [online], 3 III 2022 [dostęp: 2 v 2025]: <<https://www.ndb.int/news/a-statement-by-the-new-development-bank/>>.

45 P. Nogueira Batista Jr., *BRICS...*

Niedługo później, w lutym 2023 r. do NDB dołączył Egipt. Podobnie jak w przypadku ZEA jego władze uznały przystąpienie do Banku za krok na drodze do BRICS i faktycznie już w sierpniu tego roku otrzymały zaproszenie do grupy na szczycie w Johannesburgu. W czerwcu 2024 r. Egipt zorganizował pierwsze w historii forum NDB poza krajami założycielskimi BRICS⁴⁶. Kolejnym państwem, które podążyło drogą wytyczoną przez Emiraty, była Algieria – przystąpiła ona do NDB we wrześniu 2024 r., nie należąc do BRICS⁴⁷. Obecnie do członkostwa w Banku kandyduje kilka państw, w tym przyjęta do BRICS na szczycie w Johannesburgu Etiopia⁴⁸ oraz wspomniany już Urugwaj, który w grudniu 2024 r. uzyskał zapewnienie prezes Rousseff o woli rychłego zakończeniu negocjacji akcesyjnych⁴⁹. W marcu 2025 r. do NDB dołączyła Indonezja, a w lipcu tego roku na szczycie BRICS w Rio de Janeiro poinformowano o przyjęciu do Banku Kolumbii i Uzbekistanu⁵⁰.

Dlaczego Nowy Bank Rozwoju pozostaje jedyną organizacją BRICS?

Pomimo ekspansji BRICS i przyjmowania nowych członków NDB pozostaje jedyną wspólną organizacją tej grupy. Współpraca pomiędzy krajami członkowskimi rozwija się na wielu poziomach, istnieją też rozmaite podgrupy, fora i spotkania tematyczne, czasami w kwestiach bardzo szczegółowych,

46 *Egypt's Hosting of 1st Ever New Development Bank Outside of BRICS Founding Countries Highlights Growing Role in Group*, „Egypt Today” [online], 9 VI 2024 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://www.egypttoday.com/Article/3/132853/Egypt%E2%80%99s-hosting-of-1st-ever-New-Development-Bank-outside-of>>.

47 A. Agbetiloye, *BRICS New Development Bank Grants Algeria Membership*, „Business Insider Africa” [online], 11 X 2024 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://africa.businessinsider.com/local/markets/brics-new-development-bank-grants-algeria-membership/9shxoq2>>.

48 S. Ekanem, *Ethiopia Set to Become 4th African Member of BRICS New Development Bank*, „Business Insider Africa” [online], 23 IV 2025 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://africa.businessinsider.com/local/markets/ethiopia-set-to-become-4th-african-member-of-brics-new-development-bank/gy8cqos>>.

49 *Rousseff Offers Uruguay NDB Financing Opportunities*, „Merco Press” [online], 28 XII 2024 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://en.mercopress.com/2024/12/28/rousseff-offers-uruguay-ndb-financing-opportunities>>.

50 *New Development Bank Consolidates Strategic Expansion and Reinforces Commitment to Sustainable Development in the Global South*, „BRICS Brazil 2025” [online], 6 VI 2025 [dostęp: 28 VIII 2025]: <<https://brics.br/en/news/new-development-bank-consolidates-strategic-expansion-and-reinforces-commitment-to-sustainable-development-in-the-global-south>>.

jak zarządzanie danymi medycznymi czy wykorzystywanie sztucznej inteligencji do wspierania małych i średnich przedsiębiorstw. Żadna z nich nie przekształciła się jednak w zarejestrowaną organizację.

Spotkania odbywają się bardzo często. Przykładowo w trakcie brazylijskiej prezydencji codziennie organizuje się trzy do pięciu posiedzeń⁵¹. Ze względu na duże odległości pomiędzy krajami członkowskimi zdecydowana większość spotkań odbywa się w formule wideokonferencji. Warto odnotować, że BRICS nie ma stałego sekretariatu, a jego funkcje wykonuje państwo aktualnie sprawujące prezydencję. W tym zakresie grupa funkcjonuje podobnie do formatów G7 lub G20. W 2014 r. próbowano zaproponować Mumbai jako siedzibę takiego organu, lecz nie stało się to nawet przedmiotem debaty w Indiach, nie mówiąc już o dyskusji międzynarodowej⁵².

Kilka tematów współpracy w ramach BRICS okazało się jednak na tyle istotnych, że rozwinęły się w bardziej zaawansowane formy kooperacji. Jednym z nich było Centrum Badań i Rozwoju Szczepionek BRICS (BRICS Vaccine Research and Development Centre). Propozycję powołania takiego ciała ogłoszono na szczycie w Johannesburgu w lipcu 2018 r.⁵³ Przyspieszenie prac nastąpiło pod wpływem pandemii COVID-19 w 2020 r., a oficjalnego otwarcia dokonano w formule online w marcu 2022⁵⁴. Do Centrum przystąpiły instytucje badawcze z krajów BRICS, ale pomimo współpracy w sprawie szczepionek, szczególnie w okresie pandemii, nie utworzono wspólnej organizacji, nie ustanowiono ani nowej osoby prawnej, ani nie powołano fizycznej lokalizacji, a spotkania Centrum do dziś odbywają się głównie w formie wideokonferencji.

51 *Calendar*, „BRICS Brazil 2025” [online], 20 I 2025 [dostęp: 15 V 2025]: <<https://brics.br/en/calendar>>.

52 M. Kripalani, *BRICS Headquarters in Mumbai*, „Gateway House” [online], 7 XI 2014 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://www.gatewayhouse.in/brics-headquarters-in-mumbai-3/>>.

53 *BRICS in Africa: Collaboration for Inclusive Growth and Shared Prosperity in the 4th Industrial Revolution, 10th BRICS Summit Johannesburg Declaration*, July 26, 2018, „University of Toronto” [online, dostęp 15 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/180726-johannesburg.html>>.

54 *Online Launching Ceremony of BRICS Vaccine R&D Center and Workshop on Vaccine Cooperation Successfully Held*, „Ministry of Science and Technology of the People's Republic of China” [online, dostęp: 15 V 2025]: <https://en.most.gov.cn/pressroom/202206/t20220622_181229.htm>.

Inną istotną grupą jest Rada Młodzieży BRICS (BRICS Youth Council). Powołano ją w 2015 r. i od tej pory gromadzi się podczas szczytów młodzieży organizowanych przez kraj sprawujący prezydencję⁵⁵. W podobnym formacie działają np. Rada Biznesu BRICS (BRICS Business Council)⁵⁶ czy Ludowy BRICS (People's BRICS / BRICS Civil Council)⁵⁷. Jedną z form bardziej aktywnej współpracy jest Rada Think Tanków BRICS (BRICS Think Tank Council – BTTC), która organizuje Forum Akademickie BRICS (BRICS Academic Forum – FABRICS). Inicjatywa ta powstała w 2013 r. i polega na organizowaniu regularnych spotkań *think tanków* z krajów członkowskich. Z Indii, Etiopii i Iranu w BTTC i FABRICS uczestniczą czołowe ośrodki tego typu, z Brazylii – ważny *think tank* badający gospodarkę, z Rosji i Chin – instytuty zajmujące się wyłącznie BRICS, a z RPA – *think tank* nieprzejawiający większej aktywności⁵⁸. Nie powstał natomiast jeden wspólny *think tank* łączący wszystkie państwa BRICS.

W krajach członkowskich istnieje wiele podmiotów, które mają w nazwie akronim BRICS: m.in. wspomniane już *think tanki*, ale też np. Izba Handlowo-Przemysłowa BRICS (BRICS Chamber of Commerce and Industry), która jest średniej wielkości izbą działającą w Indiach i uczestniczącą w spotkaniach BRICS, jednak nie ma charakteru międzynarodowego⁵⁹.

Jak już wyżej wskazano, również CRA nie przekształciła się w stałą organizację; wręcz przeciwnie – nigdy nie została użyta, bo żaden kraj nigdy nie zwrócił się o tego rodzaju pomoc do innych partnerów. W 2015 r. premier Modi przedstawił pomysł utworzenia Agencji Ratingowej BRICS (BRICS Rating Agency). W 2018 r. podczas prezydencji RPA inicjatywa ta

55 *BRICS Youth Council*, „BRICS Brazil 2025” [online], 13 III 2025 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/brics-youth-council>>.

56 *BRICS Business Council*, „BRICS Brazil 2025” [online], 8 IV 2025 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/brics-business-council>>.

57 *Peoples' BRICS / BRICS Civil Council*, „BRICS Brazil 2025” [online], 8 IV 2025 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/peoples-brics-brics-civil-council>>.

58 *BRICS Think Tank Council (BTTC) and BRICS Academic Forum (FABRICS)*, „BRICS Brazil 2025” [online], 8 IV 2025 [dostęp: 25 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/brics-think-tank-council-bttc-and-brics-academic-forum-fabrics>>.

59 „BRICS Chamber of Commerce and Industry” [online, dostęp: 25 V 2025]: <<https://bricsmainstream.com/>>.

stała się przedmiotem szerszej dyskusji⁶⁰, lecz do dziś nie udało się jej zmaterializować.

Dlaczego tak się stało i dlaczego do dziś NDB pozostaje jedyną organizacją BRICS? Skoro w ciągu ponad piętnastu lat istnienia tej grupy pojawiało się tyle pomysłów, to dlaczego tylko ten jeden został zmaterializowany? Jak już wskazano, idea NDB zrodziła się niezależnie w trzech ośrodkach: wśród brazylijskich finansistów, w indyjskich kręgach rządowych i w KPCh. Oznaczało to, że w trzech z pięciu państw członkowskich pomysł ten miał silne poparcie polityczne, co wystarczyło, by narzucić go pozostałym, przy czym głos RPA w BRICS zawsze był minimalny (choć jego władzom udało się wynegocjować otwarcie filii NDB w Johannesburgu), a Rosja nie miała wówczas powodów, by blokować tę inicjatywę. Dzięki negocjacjom chińsko-indyjskim udało się również ustalić, że siedzibą Banku będzie Szanghaj. W tym konkretnym momencie historycznym było to możliwe.

Formuła banku rozwoju odpowiadała członkom BRICS, gdyż politycznie była przynajmniej potencjalnie odpowiedzią na Bank Światowy, a z drugiej strony NDB faktycznie mógł pomóc w realizacji projektów rozwojowych o małej i średniej skali. Z biegiem czasu stał się też czymś w rodzaju przedpokoju prowadzącego do członkostwa w BRICS. Jednocześnie nakłady finansowe na działalność Banku nie były zbyt obciążające dla budżetów narodowych.

Inne organizacje BRICS jak do tej pory nie powstały, gdyż w odróżnieniu od NDB nie leżały w polu silnego interesu politycznego stolic. Najbliższa realizacji była idea powołania Centrum Badań i Rozwoju Szczepionek, ale i to zostało zawieszone, być może z powodu spadku presji politycznej po zakończeniu pandemii COVID-19.

Obecnie BRICS rozrasta się i przyjmuje nowych członków. Zmieniają się przy tym kompozycja i wewnętrzny układ sił w grupie. Nie jest zatem wykluczone, że w niedalekiej przyszłości może się zrodzić idea większej instytucjonalizacji, a zatem utworzenia kolejnych agend BRICS w formie zarejestrowanych organizacji. Należy ich szukać w już istniejących grupach roboczych, jak wymienione wyżej. W najbliższych latach prawdopodobnie nie zostanie powołany sekretariat, choć idea jego funkcjonowania

60 *BRICS Setting Up Its Own Credit Rating Agency*, „BRICS 2018” [online], 12 VI 2018 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://www.brics2018.org.za/brics-setting-its-own-credit-rating-agency/>>.

omawiana jest w różnych gremiach. Pewne jest natomiast to, że powstanie wyłącznie taka organizacja, której charakter, umiejscowienie i funkcja będą odpowiadać wszystkim albo przynajmniej znacznej większości państw członkowskich BRICS.

Bibliografia

- Agbetiloye A., *BRICS New Development Bank Grants Algeria Membership*, „Business Insider Africa” [online], 1 IX 2024 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://africa.businessinsider.com/local/markets/brics-new-development-bank-grants-algeria-membership/9shxoq2>>.
- Agreement on the New Development Bank, July 15, 2014, Fortaleza, Brazil*, „University of Toronto” [online, dostęp: 2 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/140715-bank.html>>.
- Agreements between BRICS Development Banks, New Delhi, March 29, 2012*, „University of Toronto” [online, dostęp: 1 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/120329-devbank-agreement.html>>.
- Asian Infrastructure Investment Bank and New Development Bank Sign Memorandum of Understanding to Promote Cooperation*, „Asian Infrastructure Investment Bank” [online], 1 IV 2017 [dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.aiib.org/en/news-events/news/2017/Asian-Infrastructure-Investment-Bank-and-New-Development-Bank-Sign-Memorandum-of-Understanding-to-Promote-Cooperation.html>>.
- Bradlow D. D., Masamba M. L., *The New Development Bank in Africa: Mid-Term Evaluation and Lessons Learned*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2.
- BRICS Business Council, „BRICS Brazil 2025” [online], 8 IV 2025 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/brics-business-council>>.
- „BRICS Chamber of Commerce and Industry” [online, dostęp: 25 V 2025]: <<https://bricsmainstream.com/>>.
- BRICS in Africa: Collaboration for Inclusive Growth and Shared Prosperity in the 4th Industrial Revolution, 10th BRICS Summit Johannesburg Declaration, July 26, 2018*, „University of Toronto” [online, dostęp: 15 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/180726-johannesburg.html>>.
- „BRICS Policy Center. Centro de Estudos e Pesquisas BRICS” [online, dostęp: 27 IV 2025]: <<https://bricspolicycenter.org/>>.
- BRICS Setting Up Its Own Credit Rating Agency*, „BRICS 2018” [online], 12 VI 2018 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://www.brics2018.org.za/brics-setting-its-own-credit-rating-agency/>>.
- BRICS Think Tank Council (BTTC) and BRICS Academic Forum (FABRICS)*, „BRICS Brazil 2025” [online], 8 IV 2025 [dostęp: 25 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/brics-think-tank-council-bttc-and-brics-academic-forum-fabrics>>.

- BRICS Youth Council, „BRICS Brazil 2025” [online], 13 III 2025 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/brics-youth-council>>.
- Calendar, „BRICS Brazil 2025” [online], 20 I 2025 [dostęp: 15 V 2025]: <<https://brics.br/en/calendar>>.
- Chin G. T., *Introduction – The Evolution of New Development Bank (NDB): A Decade Plus in the Making*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2.
- Chin G. T., Kamal R. D., *Bangladesh and New Development Bank (NDB): Accession and After, Money and More*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2.
- Cooper A. F., Cannon B. J., *The United Arab Emirates and the New Development Bank: Mutual Interests and First-Mover Advantages*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2.
- Egypt’s Hosting of 1st Ever New Development Bank Outside of BRICS Founding Countries Highlights Growing Role in Group, „Egypt Today” [online], 9 VI 2024 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://www.egypttoday.com/Article/3/132853/Egypt%E2%80%99s-hosting-of-1st-ever-New-Development-Bank-outside-of>>.
- Ekanem S., *Ethiopia Set to Become 4th African Member of BRICS New Development Bank*, „Business Insider Africa” [online], 23 IV 2025 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://africa.businessinsider.com/local/markets/ethiopia-set-to-become-4th-african-member-of-brics-new-development-bank/gy8cqos>>.
- Fourth BRICS Summit: Delhi Declaration, New Delhi, March 29, 2012, „University of Toronto” [online, dostęp: 30 IV 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/120329-delhi-declaration.html#actionplan>>.
- Gusmão Suchodolski S., Demeulemeester J. M., *The BRICS Coming of Age and the New Development Bank*, „Global Policy” 2018, vol. 9, issue 4.
- Handbook of International Relations*, ed. W. Carlsnaes, Th. Risse, B. A. Simmons, Sage Publications, Los Angeles–London–New Delhi–Singapore–Washington 2012.
- Institut prava BRIKS, „Ural’skij gosudarstvennyj ūridičeskij universitet imeni V. F. Åkovleva” [online, dostęp: 27 IV 2025]: <<https://www.usla.ru/departments/?detal=295>>.
- Join Statement of the BRIC Countries Leaders, Yekaterinburg, 16 VI 2009: <https://www.brics-ysf.org/sites/default/files/2nd_Summit.pdf> [dostęp: 27 IV 2025].
- Kripalani M., *BRICS Headquarters in Mumbai*, „Gateway House” [online], 7 XI 2014 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://www.gatewayhouse.in/brics-headquarters-in-mumbai-3/>>.
- Martin L., Simmons B. A., *International Organizations and Institutions*, [w:] *Handbook of International Relations*, ed. W. Carlsnaes, Th. Risse, B. A. Simmons, Sage Publications, Los Angeles–London–New Delhi–Singapore–Washington 2012.
- Members, „New Development Bank” [online, dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.ndb.int/about-ndb/members/>>.
- Memoranda of Understanding, „New Development Bank” [online, dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.ndb.int/partnership/memoranda-of-understanding/>>.
- Memorandum of Understanding on Cooperation with the New Development Bank by Banco Nacional de Desenvolvimento Econômico e Social – BNDES,

- State Corporation „Bank for Development and Foreign Economic Affairs (Vnesheconombank)”, Export-Import Bank of India, China Development Bank Corporation, Development Bank of Southern Africa Limited, Ufa, Russia, July 9, 2015, „University of Toronto” [online, dostęp: 2 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/150709-NDB-memorandum-en.html>>.
- Mendez A., *Latin American Agency: The New Development Bank, Uruguay's Accession and Brazilian Influence*, „Global Policy” 2024, vol. 15, issue 2.
- Multilateral Development Banks, „European Investment Bank” [online, dostęp: 15 V 2025]: <<https://www.eib.org/en/about/partners/development-banks/index>>.
- New Development Bank Consolidates Strategic Expansion and Reinforces Commitment to Sustainable Development in the Global South, „BRICS Brazil 2025” [online], 6 VI 2025 [dostęp: 28 VIII 2025]: <<https://brics.br/en/news/new-development-bank-consolidates-strategic-expansion-and-reinforces-commitment-to-sustainable-development-in-the-global-south>>.
- O'Neill J., *Building Better Global Economic BRICS*, „Global Economics Paper” 2001, No. 66.
- Omarjee L., *What Happened to the BRICS Bank's R8.5bn Medupi Loan?*, „News 24” [online], 9 IX 2024 [dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.news24.com/business/climate-future/energy/what-happened-to-the-brics-banks-r85bn-medupi-loan-20240909>>.
- Online Launching Ceremony of BRICS Vaccine R&D Center and Workshop on Vaccine Cooperation Successfully Held, „Ministry of Science and Technology of the People's Republic of China” [online, dostęp: 15 V 2025]: <https://en.most.gov.cn/pressroom/202206/t20220622_181229.htm>.
- Opening Ceremony of New Development Bank First Annual Meeting, „New Development Bank” [online], 21 VII 2016 [dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.ndb.int/news/opening-ceremony-new-development-bank-first-annual-meeting/>>.
- Peoples' BRICS | BRICS Civil Council, „BRICS Brazil 2025” [online], 8 IV 2025 [dostęp: 20 V 2025]: <<https://brics.br/en/brics-p2p/peoples-brics-brics-civil-council>>.
- Prime Minister's Statement at the Plenary Session of the Fourth BRICS Summit, Manmohan Singh, Prime Minister of India, New Delhi, March 29, 2012, „University of Toronto” [online, dostęp: 1 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/120329-singh-statement.html>>.
- Rewizorski M., *BRICS and New Multilateral Development Banks: Towards Recalibration of Global Economic Governance*, „Przegląd Strategiczny” 2018, nr 11.
- Rousseff Offers Uruguay NDB Financing Opportunities, „Merco Press” [online], 28 XII 2024 [dostęp: 4 V 2025]: <<https://en.mercopress.com/2024/12/28/rousseff-offers-uruguay-ndb-financing-opportunities>>.
- Sanya Declaration, Sanya, Hainan, China, April 14, 2011, „University of Toronto” [online, dostęp: 30 IV 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/110414-leaders.html>>.
- [Second] 2nd BRIC Summit of Heads of State and Government, Joint Statement, Brasilia, April 15, 2010, „University of Toronto” [online, dostęp: 29 IV 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/100415-leaders.html>>.

- The [Sixth] 6th BRICS Summit: Fortaleza Declaration, July 15, 2014, Fortaleza, Brazil*, [online, dostęp: 2 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/140715-leaders.html>>.
- Statement by BRICS Leaders on the Establishment of the BRICS-Led Development Bank*, „University of Toronto” [online, dostęp: 1 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/130327-brics-bank.html>>.
- A Statement by the New Development Bank*, „New Development Bank” [online], 3 III 2022 [dostęp: 2 V 2025]: <<https://www.ndb.int/news/a-statement-by-the-new-development-bank/>>.
- Stuenkel O., *The Financial Crisis, Contested Legitimacy, and the Genesis of Intra-BRICS Cooperation*, „Global Governance” 2013, vol. 19.
- Tang L., Ouyang Y., Huang Z., *The Foundation for the Establishment of the BRICS New Development Bank: Immediate Impetus and Theoretical Rationale*, „Social Sciences in China” 2015, vol. 36, No. 4.
- Treaty for the Establishment of a BRICS Contingent Reserve Arrangement, July 15, 2014, Fortaleza, Brazil*, „University of Toronto” [online, dostęp: 2 V 2025]: <<http://www.brics.utoronto.ca/docs/140715-treaty.html>>.
- Wang H., *The New Development Bank and the Asian Infrastructure Investment Bank: China's Ambiguous Approach to Global Financial Governance*, „Development and Change” 2019, vol. 50, No. 1.